

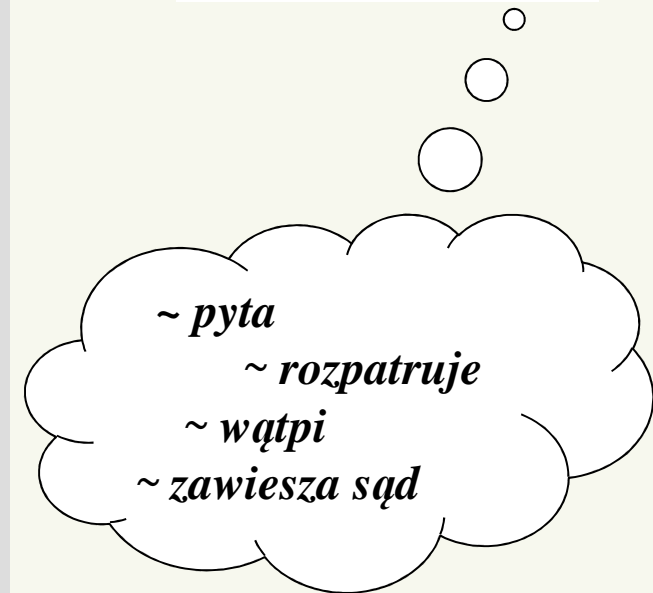
O argumentach sceptycznych w filozofii

- Czy cokolwiek można wiedzieć na pewno?
- Czy cokolwiek można stwierdzić na pewno?

Co myśli i czyni **prawdziwy SCEPTYK** ?

- poddaje w wątpliwość wszelkie **metody** zdobywania i uzasadniania wiedzy (tak empiryczne, jak rozumowe)
- poddaje w wątpliwość wszelkie **sądy** (bo nie istnieje pewna metoda ich uzyskiwania i uzasadniania)
- **powstrzymuje się** od wszelkich sądów, nie głosi niczego z całą stanowczością (w tym idei samego sceptycyzmu)

Skąd wywodzi się myśl sceptyczna?

SOFIŚCI (V w. p.n.e)

Wszystko jest względne

SOKRATES (V w. p.n.e)

Wiem, że nic nie wiem

PLATON (IV w.p.n.e)

Wiedza o świecie jest niepewna

SCEPTYCY (III-II w. p.n.e)

Nic nie jest pewne

Uwaga.

Sokrates i Platon są wskazani wyżej, ponieważ – mimo zdecydowanego antyrelatywizmu – pewne wątki ich koncepcji (zob. hasła wyżej) można określić mianem sceptycznych.

KARTEZJUSZ

metodyczny sceptycyzm
metodyczne wątpienie

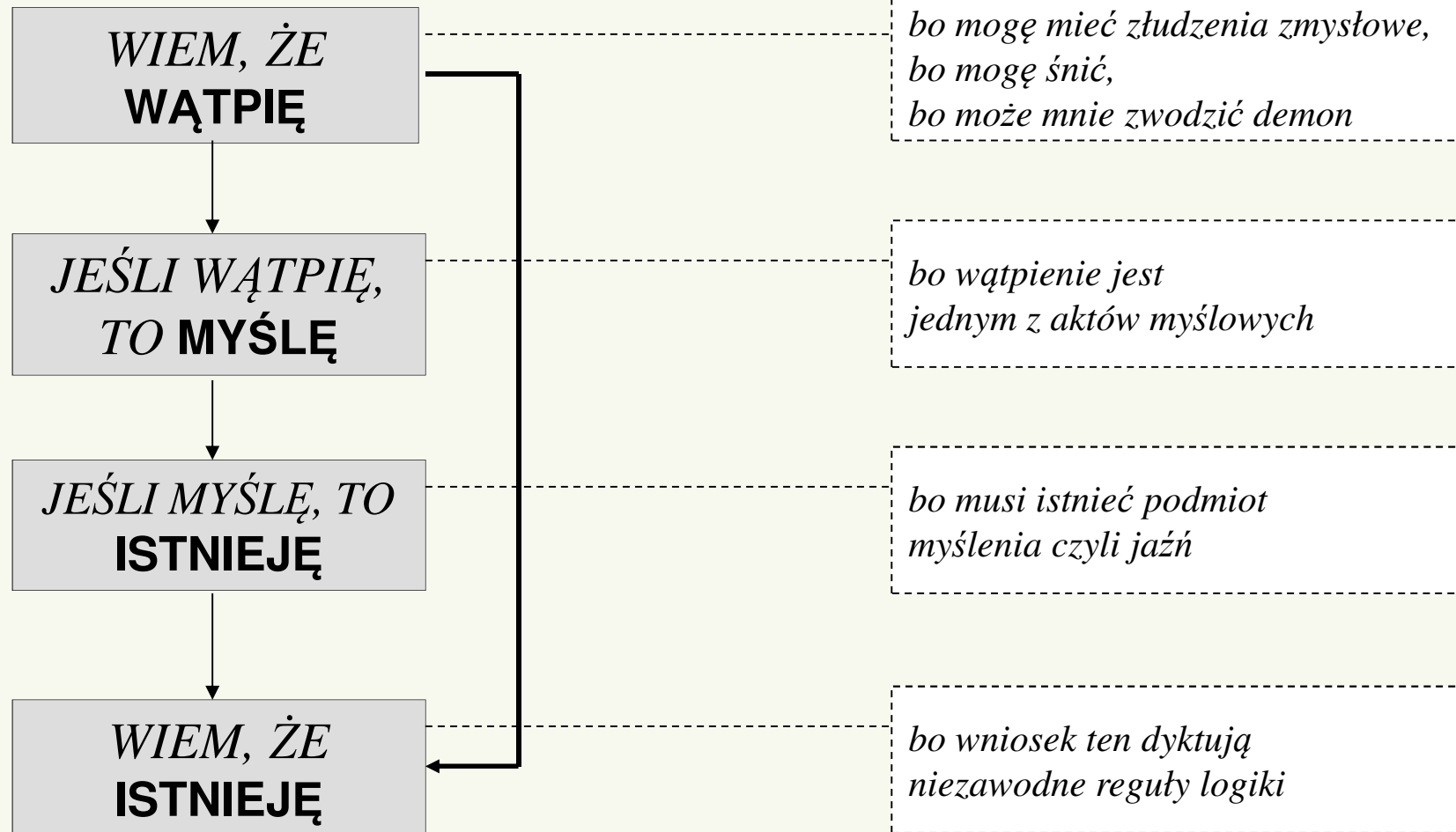
W co można zwątpić...

- **w postrzegane własności rzeczy**
bo zmysły mogą nas łudzić
- **w istnienie rzeczy**
*bo możemy śnić lub
zwoździ nas demon*
- **w istnienie wiedzy**
bo może nas zwoździć demon

W co nie można zwątpić...

- **w istnienie myśli**
bo wątpiąc, myślimy
- **w istnienie Boga**
*bo w niedoskonałym
umyśle tkwi pojęcie
istoty doskonałej*

Samoświadomość jako fundament wiedzy

Od samoświadomości do pewności o istnieniu świata

istnieje
myślenie

istnieje jaźń,
która myśli

istnieje Bóg,
obecny
w umyśle

istnieje świat,
urealniony
przez Boga

***pewność samowiedzy + istnienie Boga
=
istnienie świata***

Trzy typy argumentów sceptycznych

- **argumenty relatywistyczne**

ludzkie sądy zależą od indywidualnych doświadczeń, od wiedzy kulturowej, a także od własności organów zmysłowych i sposobu myślenia danej osoby.

- **argumenty infinitystyczne**

ostateczne uzasadnienie wiedzy nie jest możliwe, bo wymaga nieskończonej liczby przesłanek, lub nieskończonego szeregu kryteriów uzasadniania.

- **argumenty „demoniczne”**

nie można wykluczyć istnienia doskonalszej od nas istoty, która steruje naszym działaniem i poznaniem, tzn. zniekształca je lub fałszuje.

Cytat o zawodności indukcji

*Jeżeli raz zaobserwujemy, że po A nastąpiło B, nie twierdzimy jeszcze, i słusznie, że A jest **przyczyną** B (PS: czyli, że po A zawsze musi nastąpić B). Twierdzimy tak dopiero wtedy, gdy podobną sekwencję zjawisk zaobserwujemy **wielokrotnie**. Jednak kolejne obserwacje, będąc z założenia podobnymi do poprzednich, nie wnoszą żadnych nowych informacji. Wywołują w nas co najwyżej **przyzwyczajenie** połączone z oczekiwaniem, że w przyszłości po A zawsze będzie następować B. W ten sposób używając pojęcia przyczyny, mamy w gruncie rzeczy na myśli własne przyzwyczajenia i oczekiwania. Nauka zatem nie dostarcza wiedzy o świecie, lecz jest zbiorem **przesądów** opartych na **przyzwyczajeniach**. Przesądów pożytecznych, lecz niczym nie **uzasadnionych** (PS: co najwyżej zawodną regułą **indukcji**).*

*Adam Grobler o sceptycyzmie **David**a Hume'a (1711—1776)*

Cytat o nieskończonym regresie uzasadnień

*Aby zdobyć wiedzę **uzasadnioną** – mówili sceptycy – trzeba tę wiedzę uzasadnić jakąś metodą, czyli kierując się pewnym **kryterium**. Jednakże wiedza według tego kryterium zdobyta będzie tylko wtedy wiedzą poprawnie uzasadnioną, jeżeli będziemy wiedzieli z góry, iż zastosowane przez nas kryterium jest kryterium **wiarygodnym**, tj. takim kryterium, które prowadzi zawsze do prawdy, nigdy zaś do fałszu. Aby się zaś o tym przekonać, czy owo kryterium jest wiarygodne, trzeba by się znów posłużyć jakimś kryterium, które znów należałoby poddać krytycznemu rozpatrzeniu, zanimbyśmy mogli mu zaufać, itd. w **nieskończoność**. Niepodobna zatem odnaleźć drogi, na której moglibyśmy zdobyć **uzasadnioną wiedzę o czymkolwiek**.*

Kazimierz Ajdukiewicz o sceptycyzmie wobec teorii prawdy

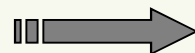
Cytat o „mózgach w naczyniu”

*Wyobraź sobie, że jakaś ludzka istota (możesz pomyśleć, że to ty) została zoperowana przez **złośliwego naukowca**. Jej **mózg** (twój mózg) został oddzielony od ciała i umieszczony w **pojemniku** z odżywkami, które utrzymują go przy życiu. Jego zakończenia nerwowe połączono zaś z super-naukowym **komputerem**, który wywołuje u tej osoby **iluzję**, że wszystko jest jak najbardziej normalnie. Wydaje się jej, że widzi ludzi, przedmioty, niebo itd. Wszystko jednak, czego ona doświadcza, jest faktycznie jedynie skutkiem **elektronicznych impulsów** przekazywanych zakończeniom nerwowym przez komputer.*

Hilary Putnam (filozof amerykański) – rok 1981

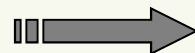
Argumenty sceptyczne w filozofii umysłu

*Skąd wiadomo, że istnieje
cokolwiek oprócz mojego umysłu?*

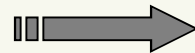
SOLIPSYZM

*Skąd wiadomo, że inni myślą,
to znaczy są świadomi ?*

ZOMBIZM

*Skąd wiadomo, że świadomość
wpływa na moje zachowanie ?*

**EPIFENO-
MENALIZM**

SCEPTYCYZM *czy* KRYTYCYZM ?

- ✓ *Teorie oparte na argumentach sceptycznych są **niefalsyfikowalne**, to znaczy nie sposób ich obalić.*
- ✓ *Tymczasem każda poważna teoria naukowa powinna być **falsyfikowalna**.*

